

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Špecifikácia testov

**zo slovenského jazyka a literatúry
z maďarského jazyka a literatúry
zo slovenského jazyka a slovenskej literatúry
z ukrajinského jazyka a literatúry**

**pre celoslovenské testovanie žiakov
9. ročníka ZŠ
v školskom roku 2017/2018**

Bratislava

jún 2017

Testy z vyučovacích jazykov pre celoslovenské testovanie sú určené žiakom 9. ročníka základných škôl okrem žiakov s mentálnym postihnutím. V celoslovenskom testovaní žiakov 9. ročníka (T9) sa používajú testy relatívneho výkonu, tzv. **NR testy** (norm-referenced), testy rozlišujúce žiakov podľa ich výkonov v teste. Sú zostavené tak, aby obsahovou stránkou a úrovňou náročnosti zodpovedali platnej pedagogickej dokumentácii.

Pre žiakov s vyučovacím jazykom slovenským – ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM: SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia), PRÍLOHA ISCED 2 – VZDELÁVACIE ŠTANDARDY ZO SLOVENSKÉHO JAZYKA A LITERATÚRY PRE 2. STUPEŇ ZÁKLADNÝCH ŠKÔL A 1. – 4. ROČNÍK GYMNÁZIÍ S OSEMROČNÝM ŠTÚDIOM, ktorú pre žiakov s vyučovacím jazykom slovenským posúdila a schválila Ústredná predmetová komisia (ÚPK) pre slovenský jazyk a literatúru, ŠPÚ Bratislava 2009.

http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_a_literatura_isced2.pdf

Pre žiakov s vyučovacím jazykom maďarským – ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM: MAĎARSKÝ JAZYK A LITERATÚRA (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia), PRÍLOHA ISCED 2. Posúdila a schválila ÚPK pre maďarský jazyk a literatúru, ŠPÚ Bratislava 2010. ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM: SLOVENSKÝ JAZYK A SLOVENSKÁ LITERATÚRA (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia), PRÍLOHA ISCED 2. Posúdila a schválila ÚPK pre slovenský jazyk a slovenskú literatúru pre základné a stredné školy s vyučovacím jazykom maďarským, ŠPÚ Bratislava 2008.

http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/madarsky_jazyk_a_literatura_isced2.pdf

V teste z maďarského jazyka a literatúry sa nenachádzajú úlohy zamerané na nové pravidlá maďarského pravopisu, ktoré sú platné od 1. septembra 2016.

http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_a_slovenska_literatura_isced2.pdf

Pre žiakov s vyučovacím jazykom ukrajinským – ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM: UKRAJINSKÝ JAZYK A LITERATÚRA (Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia), PRÍLOHA ISCED 2. Posúdila a schválila ÚPK pre ukrajinský jazyk a literatúru, ŠPÚ Bratislava 2010.

http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/2stzs/isced2/vzdelavacie_oblasti/ukrajinsky%20jazyk_a_literatura_isced%202.pdf

Testovanie sa v súlade so ŠVP sa orientuje na vedomosti a zručnosti žiakov z oblasti jazyka a literatúry, taktiež na overenie čitateľských kompetencií – prácu s informáciami, čitateľskú gramotnosť, schopnosť žiakov interpretovať rôzne druhy súvislých, nesúvislých, vecných i umeleckých textov a schopnosť argumentovať.

Úlohy v testoch nie sú len typickými školskými úlohami, neoverujú len rozsah zapamätaných vedomostí, ale aj vyššie poznávacie schopnosti žiakov. Vo väčšej miere sú zamerané na čítanie s porozumením. Testy sú zostavené tak, aby overovali hĺbku vedomostí a zručností, schopnosť žiakov aplikovať poznatky či objavovať stratégie riešenia.

Uvádzame ukážky textov a zadaní úloh z T9 z vyučovacích jazykov, ktoré sú zostavené podľa revidovanej Bloomovej taxonómie.

Obsahové zameranie testov z vyučovacích jazykov T9-2018

Cieľ	Cieľom testovania je porovnať výkony žiakov v testovaných predmetoch a na základe výsledkov žiakov poskytnúť spätnú väzbu školám o ich úrovni v porovnaní s ostatnými školami na Slovensku. Výsledky testovania rozlišujú žiakov podľa ich výkonov. V zmysle školského zákona v platnom znení prijímajú stredné školy žiakov na štúdium aj na základe výsledkov externého testovania.
Čas riešenia	60 minút – SJL, MJL 50 minút – UJL, SJSL
Počet testových úloh	25 úloh – SJL, MJL 20 úloh – UJL, SJSL
Forma testových úloh	Uzavreté úlohy s výberom odpovede zo 4 možností. SJL, MJL 20 úloh sa vťahuje na ukážky 5 úloh (voľných) sa nevťahuje na ukážky, ale niektoré úlohy sa môžu vzťahovať na kratšie texty UJL a SJSL 15 úloh sa vťahujú na ukážky 5 úloh (voľných) sa nevťahuje na ukážky, ale niektoré úlohy sa môžu vzťahovať na kratšie texty
Testované oblasti	Zvuková rovina jazyka a pravopis, významová/lexikálna rovina jazyka, tvarová/morfologická rovina, syntaktická/skladobná rovina, sloh, literárne druhy, literárne žánre, štruktúra diela, štylizácia textu, metrika, všeobecné pojmy (sledovanie čitateľských, interpretačných, lexikálno-gramatických kompetencií), čítanie s porozumením a práca s textom, vyhľadávanie explicitných a implicitných informácií.
Charakteristika textov	Texty primerané žiakom 9. ročníka ZŠ súvislé a nesúvislé texty autentické i upravené texty umelecké, vecné texty texty z rôznych médií (denná tlač, internet atď.)
Kognitívna úroveň	1. Zapamätanie – poznávanie a rozpoznávanie, vybavovanie 2. Porozumenie – interpretácia, usudzovanie, porovnávanie, dedukcia, vysvetľovanie, dokazovanie 3. Aplikácia – postupu na riešenie problému, implementácia 4. Analýza – rozlišovanie, usporiadanie, prisudzovanie 5. Hodnotenie – určovanie, vyvodzovanie
Povolené pomôcky	Písacie potreby – pero, ktoré píše namodro
Hodnotenie	1 bod za správnu odpoveď 0 bodov za nesprávnu a žiadnu odpoveď

Ukážky úloh a textov z vyučovacích jazykov

slovenský jazyk a literatúra

Ukážka 1

Robinson Crusoe

Prišla jesenná rovnodennosť a obdobie dažďov a tridsiaty september – výročie môjho príchodu na ostrov – som veľkolepo oslávil.

Na ostrove som bol teda dva roky.

Dva roky, mladí priatelia, a nemal som viacej nádeje, že sa vyslobodím než prvého dňa, čo som tam prišiel. Celý ten deň som hĺbal a uvažoval, čo všetko som sa v tomto osamotenom živote priučil a bez čoho by môj život bol býval nekonečne biednejší.

Pomaly som už rozumnejšie chápal, o čo šťastnejší je popri všetkej biede môj terajší život než prázdny, jalový život, akým som žil v minulosti. A potom som už nesmútil, ale sa zaradoval. Moje túžby sa zmenili, moje bôle opadli a moje radosti sa celkom odlišovali od radostí, aké som vyznával po príchode či za uplynulé dva roky.

Zdroj

DEFOE, D.: *Robinson Crusoe*. Bratislava: Mladé letá, 1977, s. 132.

Z didaktických dôvodov bol text upravený.

Nasledujúce úlohy sa vzťahujú na uvedenú ukážku

Analyzovať/konceptuálne poznatky

Prečo bol Robinson podľa ukážky zmierený s pobytom na opustenom ostrove?

- 02
- A Bol rád, že mohol na ostrove zabudnúť na minulosť.
 - B Bol slobodnejší a vzdelanejší ako v predošlom živote.
 - C Zistil, že jeho predošlý život ho v skutočnosti nenapíňal.
 - D Zistil, že tu nemusí trpieť nedostatkom peňazí a žiť v biede.

Opis úlohy:

Práca so súvislým umeleckým textom.

Úloha z oblasti čítania s porozumením.

Cieľ: Práca so súvislým umeleckým textom a identifikácia informácií.

Kompetencia: Analýza ukážky z hľadiska významu.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: C

Aplikovať/faktické poznatky

Ktoré gramatické kategórie zodpovedajú slovesu v podčiarknutej časti vety ukážky?

04

- A prítomný čas, oznamovací spôsob C prítomný čas, podmieňovací spôsob
 B minulý čas, oznamovací spôsob D minulý čas, podmieňovací spôsob

Opis úlohy:

Práca so súvislým umeleckým textom.

Úloha z oblasti jazyka.

Cieľ: Identifikovať informáciu a aplikovať znalosť o gramatických kategóriách slovesa v praktickej úlohe.

Kompetencia: Aplikovať faktický poznatok o slovesách.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: D

Celý test je zverejnený na internetovom sídle NÚCEM.

http://www.nucem.sk/documents//26/testovanie_9_2017/testy_t9_2017/T9_2017_Test_zo_slovenskeh_o_jazyka_a_literatury.pdf

Ukážky úloh a textov
z vyučovacích jazykov
maďarský jazyk a literatúra

1. kiinduló szöveg

Befordúltam a konyhára

Befordúltam a konyhára,
Rágyujtottam a pipára...
Azaz rágyujtottam volna,
Hogyha már nem égett volna.

Tüzet rakott eszemadta,
Lobogott is, amint rakta;
Jaj de hát még szeme párja,
Annak volt ám nagy a lángja!

A pipám javában égett,
Nem is mentem én a végett!
Azért mentem, mert megláttam,
Hogy odabenn szép leány van.

Én beléptem, ő rám nézett,
Aligha meg nem igézett!
Égő pipám kialudott,
Alvó szívem meggyűladott.

Forrás

PETŐFI Sándor: *Válogatott versek*. Budapest: Európa Könyvkiadó, 1995, 8. o.

Nasledujúce úlohy sa vzťahujú na uvedenú ukážku

Analyzovať/konceptuálne poznatky

Melyik motívum szerepel valamilyen formában a vers mindegyik versszakában?

02

- A pipa
- B tűz

- C lány
- D szem

Opis úlohy:

Práca so súvislým umeleckým textom.

Úloha z oblasti literatúry a čítania s porozumením.

Cieľ: Práca so súvislým umeleckým textom a identifikácia informácií.

Kompetencia: Analýza ukážky z hľadiska významu a literárnovednej terminológie.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: B

Aplikovať/faktické poznatky

A rakott kifejezés szófaja az idézett szövegben

04

A melléknévi igenév

C melléknév

B határozói igenév

D ige

Opis úlohy:

Práca so súvislým umeleckým textom.

Úloha z oblasti morfológie.

Ciel': Práca s gramatickými kategóriami slovných druhov.

Kompetencia: Aplikácia poznatkov získaných na úlohách gramatiky.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: D

Celý test je zverejnený na internetovom sídle NÚCEM.

http://www.nucem.sk/documents//26/testovanie_9_2017/testy_t9_2017/T9_2017_Test_z_madarskeho_jazyka_a_literatury.pdf

**Ukážky úloh a textov
z vyučovacích jazykov
slovenský jazyk a slovenská literatúra**

Ukážka 2

Aj ja chcem psa!

„Mami, kúpiš mi psa?“ privítala som mamu po príchode z práce.
„Prosím?“ mama vyvalila oči, ako keby pred sebou zbadala mimozemšťana.
„Psa? Sem. V žiadnom prípade!“ rozhodne pokrútila hlavou.
„Mami, ale ja psa nutne potrebujem!“ nedala som sa.
„Povieš mi načo?“
„Aby som sa mala o koho starať,“ odpovedala som presvedčivo.
Mama sa zarazene odmlčala. Po chvíli si vzdychla.
„Vieš, aký máme celá rodina na zvieratá názor. Myslím, že to nie je dobrý nápad.“
Na to som nepovedala nič. Tuho som rozmýšľala, čo urobiť, a hneď mi to aj napadlo. Utekala som za tatkom.
„Tati? Čo keby sme mali psíka?“
„Čo prosím?“ tatko bol taký prekvapený, že zabudol zavrieť ústa.
„Mali by sme psíka a ja by som sa oň starala.“
Tatko sa na mňa zvláštne uškrnul.
„Tak toto ti, miláčik, babka nedovolí. Neexistuje!“
„Dovolí, nedovolí...“, zahryzla som si do pery. Babka bola naozaj tvrdým orieškom.
Pri večeri som svoju prosbu vytiahla znovu.
„Ja by som veľmi chcela psíka,“ vzdychla som si nahlas. Nikto to však nezačul, lebo sa o čomsi rozprávali.
„Ja by som veľmi chcela psíka,“ vzdychla som hlasnejšie a dospelí spozorneli.
„Vážne?“ prekvapil ma dedko s úsmevom. „A vieš, že aj ja?“
„Na to zabudnite!“ vyhlásila babka. „Pes v tomto dome nikdy nebol a ani nebude!“

Zdroj

FUTOVÁ, G.: *Dokonalá Klára*, Bratislava: SPN – Mladé letá, s. r. o., 2014, s. 17., ISBN 978-80-10-02574-9.

Nasledujúce úlohy sa vzťahujú na uvedenú ukážku

Analyzovať/konceptuálne poznatky

Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky?

- 07**
- A Celá rodina už dávno túžila po malom psíkovi.
 - B Nikto z rodiny nedovolí mať v dome zvieratko.
 - C Každý člen rodiny súhlasil s príchodom psíka.
 - D Hrdinka by rada mala na starosti malé zvieratko.

Opis úlohy:

Práca so súvislým textom.

Úloha z oblasti čítania s porozumením.

Cieľ: Práca so súvislým textom a identifikácia informácií.

Kompetencia: Analýza ukážky z hľadiska významu.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: D

Aplikovať/faktické poznatky

Ktoré interpunkčné znamienka sa nachádzajú v predposlednej vete ukážky?

- 10
- A bodka, čiarka, otáznik
 - B čiarka, bodka, výkričník
 - C úvodzovky, bodka, výkričník
 - D bodka, otáznik, úvodzovky

Opis úlohy:

Práca so súvislým textom.

Úloha z oblasti gramatika.

Cieľ: Práca s gramatickými kategóriami.

Kompetencia: Aplikácia poznatkov získaných o používaní interpunkčných znamienok vo vetách.

Typ úlohy: uzavretá

Správna odpoveď: C

Celý test je zverejnený na internetovom sídle NÚCEM.

http://www.nucem.sk/documents//26/testovanie_9_2017/testy_t9_2017/T9_2017_Test_zo_slovenskeh_o_jazyka_a_slovenskej_literatury.pdf

Ukážky úloh a textov z vyučovacích jazykov

ukrajinský jazyk a literatúra

Зразок № 2

Автомобілю, любове моя

Сучасна людина настільки залежна від транспорту, що навіть усвідомлення його недоліків негативного впливу на середовище і зміну клімату не змусить відмовитися від цього блага найпалкіших борців за чисте довкілля. Як тоді швидко дістатися до школи, роботи? Як подорожувати у далекі країни? Як перевозити вантажі? Ні, користування автомобілем, який стоїть під вікном – невід'ємне благо нашої цивілізації. І тим не менш, якщо ми прагнемо дотримуватися правил здорового способу життя, бажано не користуватися ним, якщо:

- треба подолати коротку дистанцію. Невелика прогулянка піде тобі на користь, а в атмосферу потрапить менше CO₂. Зекономиш час, якщо скористаєшся велосипедом – найбільш екологічним видом транспорту. Він не спричиняє ані парникового ефекту, ані забруднення повітря. І покращує твоє здоров'я!
- ти можеш скористатися міським транспортом, наприклад автобусом, трамваем.

Джерело

http://kolosok.org.ua/wp-content/uploads/2014/12/kolosok_03_14_ua.pdf, стор. 33-34

Зразка № 2 стосуються завдання 06 – 10.

На основі тексту визначіть правильне твердження.

06

- A Їзда на автомобілі покращує здоров'я людини.
- B Велосипед – найшвидший вид транспорту.
- C Їзда на велосипеді покращує здоров'я людини.
- D У кожному місті можна скористатися міським транспортом.

На думку авторів зразка

07

- A машина забруднює повітря.
- B CO₂ знаходиться у повітрі.
- C потрібно всюди їздити машиною.
- D пішки можна швидко дістатися до роботи.

Celý test je zverejnený na internetovom sídle NÚCEM.

http://www.nucem.sk/documents//26/testovanie_9_2017/testy_t9_2017/T9_2017_Test_z_ukrajinskeho_jazyka_a_literatury.pdf